

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 25Co/128/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4122207131
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 01. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Lýdia Gálisová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2023:4122207131.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Lýdie Gálisovej a sudkýň JUDr. Márie Malíkovej a JUDr. Sone Vackovej, v právnej veci žalobcu: I. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. XXXX/XX, XXX XX Y. A., zastúpeného: Advokátska kancelária Gabriel Orlik s.r.o., so sídlom Žitavanská 20, 951 93 Topoľčianky, IČO: 36 858 722, proti žalovanému: I. E., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom E. M. K. XX, XXX XX Y. A., o nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Nitra zo dňa 11. augusta 2022 pod č.k. 9C/65/2022-20, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1.1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie nariadil neodkladné opatrenie v tomto znení: Žalovaný je povinný striedať právo prechodu a zdržať sa akýchkoľvek úkonov, vrátane výstavby oplotenia a vykonania iných úprav, ktoré môžu sťažiť alebo znemožniť prechod pešo žalobcovi a osobám odvodzujúcim od neho svoje práva cez časť pozemkov - parcely registra "C", a to cez parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX mX a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX m2, ktoré sú zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A., k stavbe - dom s.č. XX, postavený na parcele registra "C" parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 273 m2, zapísanej na LV č. XX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A.. Zároveň súd prvej inštancie uložil žalobcovi, aby do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podal voči žalovanému žalobu vo veci samej, predmetom ktorej bude spor týkajúci sa práva prechodu cez pozemky žalovaného. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnom rozsahu. Svoje rozhodnutie odôvodnil s poukazom na ustanovenia 324 ods. 1, § 325 ods. 1, ods. 2 písm. d), § 328 ods. 1, 2, § 329 ods. 2, § 332 ods. 1, § 336 ods. 1, 2 CSP.

1.2. Uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu prvej inštancie dňa 13.07.2022 domáhal, aby súd neodkladným opatrením uložil žalovanému povinnosť striedať právo prechodu žalobcu a osôb odvodzujúcich svoje právo od neho ako aj povinnosť zdržať sa akýchkoľvek úkonov a úprav, ktoré by mu sťažili alebo znemožnili prechod pešo cez označené pozemky k domu, ktorý je jeho vlastníctvom. Svoj návrh odôvodnil tým, že je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XX pre kat.úz. Y. A., a to parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX m2 a domu s.č. XX, postavenom na parc.č. XXX/X. Žalobca sa k týmto nehnuteľnostiam vie dostať len prechodom cez pozemky zapísané na LV č. XXXX pre kat. úz. Y. A. a to parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie, ktoré sú vo výlučnom vlastníctve žalovaného. Podľa pôvodnej krokárskej mapy z roku 1938-1939 tvorili nehnuteľnosti žalobcu aj žalovaného jeden spoločný dvor. V minulosti boli všetci predchádzajúci vlastníci uzrozmene s prechodom cez spoločný dvor a od roku 2000 resp. 2008, kedy nadobudol nehnuteľnosti po rodine M., realizoval prechod cez spoločný dvor, pričom voči tomu žalovaný nenamietal. Od konca marca 2022 mu však bol prístup zo strany žalovaného zamedzený tým, že svoje nehnuteľnosti zahradil pletivovým plotom. Vzhľadom na uvedené sa žalobca nemôže dostať k svojim nehnuteľnostiam a nemôže nimi reálne disponovať a užívať ich. Vydaním neodkladného

opatrenia možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov a preto sa domnieva, že nie je potrebné uložiť žalobcovi povinnosť podať žalobu vo veci samej.

1.3. Mal za to, že z predložených listinných dokladov a konania žalovaného vyplýva, že nebolo možné medzi stranami konania dosiahnuť vzájomný konsenzus ohľadne umožnenia prechodu pešo cez nehnuteľnosti žalovaného na nehnuteľnosť žalobcu bez zásahu súdu, pretože dlhodobo zaužívaný a akceptovaný stav a to aj zo strany žalovaného, ktorý v minulosti umožňoval žalobcovi prechod cez jeho pozemky, došlo náhle k zmene jeho stanoviska, keď od marca 2022 žalobcovi znemožnil prístup a zahradil ho pletivovým plotom, v dôsledku čoho sa žalobca nemôže dostať k svojej nehnuteľnosti. Návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia považoval za opodstatnený. Zastal názor, že zákonné podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia boli splnené. Úprava pomerov je potrebná, pretože v opačnom prípade by mohlo dôjsť k zhoršeniu právnej pozície žalobcu a k vzniku škôd na nehnuteľnosti, ku ktorej sa nemôže dostať. Neodkladné opatrenie nie je možné považovať za neprimerané, prípadne spôsobilé privodiť žalovanému ujmu, nakoľko týmto neodkladným opatrením sa iba dočasne upravujú pomery. Dospel k záveru, že neodkladné opatrenie predstavuje spravodlivé usporiadanie pomerov a preto návrhu vyhovel.

1.4. Mal za to, že je namieste upraviť pomery iba dočasne do definitívneho vyriešenia sporu ohľadne práva prechodu cez pozemky žalovaného. Z listov vlastníctva nevyplýva, že by bola na nich zapísaná ťarcha (vecné bremeno) a právo zodpovedajúce vecnému bremenu (právo prechodu). Z návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa však javí, že prechod bol umožňovaný dlhodobo ešte právnymi predchodcami súčasných vlastníkov zrejme už od roku 1938-1939. Ohľadne prípadného vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je potrebné vykonať náležité dokazovanie a vyriešiť tento právny problém v rámci riadneho prejednaní veci. Preto v súlade s ustanovením § 336 ods.1 CSP rozhodol o povinnosti žalobcu podať v lehote 30 dní žalobu vo veci samej, predmetom ktorej bude spor týkajúci sa práva prechodu cez pozemky žalovaného. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v plnej výške.

2.1. Uznesenie súdu prvej inštancie napadol odvolaním žalovaný a uviedol, že neodkladné opatrenie je vecne a právne nesprávne z dôvodu podľa ustanovenia § 365 písm. f), g) a h) CSP. Namietal, že žalobca neuviedol pravdivé skutočnosti, pretože úmyselne zamlčal prechod cez pozemky parcely registra C KN: parc. č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m², parc. č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XX m² a parc. č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m², zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat. územie Y. A., ktoré sú v podielovom vlastníctve p. D. P., p. O. D. a p. L. P.. Poukázal na ustanovenie § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Mal za to, že dostatočne preukázal, že iný prístup k pozemku žalobcu je možný. Nie sú súčasne splnené zákonné hmotnoprávne podmienky na zriadenie vecného bremena. Zriadenie vecného bremena cez jeho pozemky je celkom zjavne neúčelné. Žalobcovi nezabezpečí neobmedzený prístup k oprávneným nehnuteľnostiam z dôvodu, že zo jeho strany neexistuje prejazd pre motorové vozidlá. Tejto skutočnosti si je dobre vedomý aj samotný žalobca, o čom svedčí jeho podpis na splnomocnení pre Advokátsku kanceláriu Cimmermann, s.r.o., ktorú splnomocnili na zriadenie vecného bremena cez pozemky parcely registra C KN: parc. č. XXX/X záhrada o výmere vo výmere XXX m² a parc. č. XXX/X o výmere XX m², zapísané na LV XXXX pre obec Y. A., kat. územie Y. A., ktoré sú vo výlučnom vlastníctve U.. A. L. v podiele 1/1 vzhľadom k celku. Vecné bremeno cez pozemky pána U.. A. L., malo byť zriadené pre účely opravy nehnuteľnosti žalobcu. Chcel ich využívať na prenájom, pre plánované búracie práce na jeho nehnuteľnosti a pre odvoz komunálneho odpadu všetkých osôb, ktoré podpísali splnomocnenie Advokátskej kancelárii Cimmermann, s.r.o.. Zriadenie predmetného vecného bremena sa im javilo najlogickejšie, pretože by im zabezpečilo najlepší možný prístup na verejnú komunikáciu, t.j. X., a tým by sa vyriešili všetky problémy.

2.2. Žalobca nemá žiadnym spôsobom znemožnený prechod k oprávneným nehnuteľnostiam, môže využívať prechod cez nehnuteľnosti vlastníctve žalovaného a cez nehnuteľnosti vo vlastníctve p. D. P., p. O. D. a p. L. P.. Má zabezpečený peší prístup z verejnej komunikácie k oprávneným nehnuteľnostiam.

2.3. Ďalej namietal, že v návrhu absentuje geometrický plán, ktorý by presne vymedzil trasu prechodu. Nie je možné presne určiť, ktorá časť konkrétneho pozemku by bola zaťažená vecným bremenom a ktorú časť by bolo možno z titulu vecného bremena používať ako prechod. Táto absencia spôsobuje neurčitost' celého návrhu.

2.4. Namietal že žalobca neuvádzal žiadnu náhradu za zriadenie vecného bremena na ktorú by mal mať v zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky nárok. Takto zriadené vecné bremeno je súčasne aj v rozpore s čl.11 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd, z ktorého vyplýva, že dotknutý vlastník má právo na primeranú náhradu bez toho, aby bolo nevyhnutné toto právo konštituovať ešte predpisom nižšej

právnej sily. Náhrada musí byť primeraná ujme, ktorú vlastník pozemku v dôsledku zriadenia vecného bremena utrpí. Výška peňažnej náhrady, resp. všeobecná hodnota vecného bremena zriadeného podľa § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka býva obvykle stanovená znaleckým posudkom vyhotoveným za týmto účelom, ktorý v tomto prípade absentuje. Žalobca žiada o zriadenie vecného bremena v administratívnej budove, pravdepodobne cez spoločnú chodbu. Ak je tomu tak, do primeranej náhrady by bolo potrebné zaradiť aj náklady na inštaláciu bezpečnostných prvkov pre obchodné prevádzky (kamery, bezpečnostné dvere atď.), ktoré sa v danom objekte nachádzajú, pretože cez uvedenú chodbu je v súčasnosti možný prístup do celej administratívnej budovy. Žalobca ho doposiaľ nikdy nepožiadala o uzavretie zmluvy o zriadenie vecného bremena ale rovno pristúpil k návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, napriek skutočnosti, že má neobmedzený prístup k oprávneným nehnuteľnostiam cez dva prechody.

2.5. Účelom neodkladného patrenia nie je zabezpečenie prístupu žalobcu k oprávneným nehnuteľnostiam, ale skôr ho možno vnímať ako prostriedok, ktorým ho chce dotlačiť ku kúpe oprávnených nehnuteľností. Má vedomosť o tom, že plánuje realizovať výstavbu Penziónu Nevín, ktorý má byť umiestnený na vedľajších pozemkoch, konkrétne ide o parcelu registra C KN: pare. č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere vo výmere XX mX a pare. č. XXX/X zastavaná plocha a nádvorie o výmere vo výmere XXX m2, zapísané na LV XXXX pre obec Y. A., kat. úz. Y. A.. Navrhol, aby súd prvej inštancie neodkladné opatrenie zrušil a to v celom rozsahu.

3.1. Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu poukázal na ustanovenie § 325 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého súd pristúpi k nariadeniu neodkladného opatrenia v prípade, ak sú splnené podmienky pre jeho nariadenie, ktorými sú osvedčenie dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia, ako aj vznik bezprostredne hrozacej ujmy, ktoré musia byť splnené kumulatívne. Potreba úpravy pomerov medzi stranami sporu musí byť naliehavá, potrebná a musí byť odôvodnená individuálnymi okolnosťami prípadu. Potreba dočasnej úpravy pomerov účastníkov je osvedčená vtedy, ak okrem osvedčenia existencie právnych vzťahov medzi účastníkmi je osvedčené aj ohrozovanie alebo porušenie konkrétneho práva žalobcu, ktorému je možné do rozhodnutia vo veci samej poskytnúť ochranu neodkladným opatrením. Odvolanie by bolo dôvodné v prípade, ak by žalovaný namietal a preukázal, že neboli splnené podmienky pre jeho nariadenie. Ten však nenamietal a ani nepreukázal, že by nedošlo k splneniu podmienok pre vydanie neodkladného opatrenia, ktorými sú osvedčenie dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia, ako aj vznik bezprostredne hrozacej ujmy. Žalovaný vo svojom odvolaní uvádza, že zo strany žalobcu nedošlo k splneniu základnej podmienky pre zriadenie vecného bremena daných ustanovením § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka. Napadnutým uznesením došlo v tomto prípade k nariadeniu neodkladného opatrenia a nie k zriadeniu vecného bremena, čo vyplýva aj zo samotnej výrokovej časti. Námetka nesplnenia podmienky vyplývajúcej z ustanovenia § 151o ods. 3 Občianskeho zákonníka je vo vzťahu k podmienkam pre nariadenie neodkladného opatrenia irelevantná.

3.2. K oprávneným nehnuteľnostiam v súčasnosti vo vlastníctve žalobcu sa od nepamäti každodobí vlastníci dostávali prechodom cez parcely v súčasnosti označené ako parc.č. XXX/X a XXX/X. Všetci pôvodní vlastníci povinných nehnuteľností boli s uvedeným prechodom k oprávneným nehnuteľnostiam uzrozmeneň a súhlasili s ním s prihladnutím na skutočnosť, že išlo o spoločný dvor. Od nadobudnutia vlastníckeho práva k oprávneným nehnuteľnostiam v r. 2000 resp. 2008, realizoval prechod k týmto nehnuteľnostiam cez povinné nehnuteľnosti, voči tomuto prechodu po radu rokov nenamietal ani samotný žalovaný.

3.3. Ďalej uviedol, že neformuloval návrh na zriadenie vecného bremena, ale má záujem dosiahnuť deklarovanie právneho stavu - existencie vecného bremena, ktorý bude zodpovedať dlhodobým užívacím vzťahom - skutočnosti, že cez povinné nehnuteľnosti sa od nepamäti prechádza k oprávneným nehnuteľnostiam, čo vyplýva z pôvodného charakteru daných nehnuteľností ako spoločného dvora. Cez pozemky vo vlastníctve žalovaného sa od nepamäti prechádza výlučne pešo k oprávneným nehnuteľnostiam a má záujem len na deklarovaní tohto právneho vzťahu. Je irelevantné, že cez pozemky vo vlastníctve žalovaného nie je možný prejazd motorovými vozidlami. Nedochádza k zriadeniu vecného bremena, ale len k dočasnej úprave pomerov medzi účastníkmi konania. Nie je dôvodné uvádzať náhradu za zriadenie vecného bremena, ktoré s prihladnutím na vyššie skutočnosti žalobca ani nepožaduje.

3.4. Mal za to, že v prípade neodkladného opatrenia nie je nutné vyhotovenie geometrického plánu. Právo prechodu sa realizuje v súlade so zaužívaným stavom a len dočasne. Jeho zabezpečenie nebolo možné, nebol mu umožnený prístup k predmetným nehnuteľnostiam. Má záujem o potvrdenie existujúceho právneho vzťahu - vecného bremena, preto nie je dôvod, aby žalobca požadoval uzatvorenie zmluvy o zriadenie vecného bremena, ktoré už vzniklo v minulosti.

3.5. Musel pristúpiť k podaniu návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že žalovaný mu bezdôvodne znemožnil pristúpiť k nehnuteľnostiam v jeho vlastníctve, čo bolo nutné vyriešiť z dôvodu ochrany jeho vlastníckeho práva ako aj zamedzeniu vzniku škodám na nehnuteľnostiach v jeho vlastníctve, bez zbytočného odkladu. Využil svoje právo dané mu príslušnými ustanoveniami CSP, k čomu bol donútený práve konaním žalovaného. Nie je pravdou, že by mal vstup do celej budovy, pretože toto má žalovaný oddelené dverami a nie je možné vojsť do inej časti budovy. Nie je pravdou, že by existovali iné dva prechody a iný neobmedzený prístup k nehnuteľnostiam. Neobmedzený prístup k nehnuteľnostiam bol len cez nehnuteľnosti žalovaného tak, ako je to označené v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, kým ho žalovaný neuzavrel. Nie je možné hovoriť o jeho inom úmysle, nevedel a nemal informácie o akejkoľvek budúcej výstavbe.

3.6. Vydaním neodkladného opatrenia sa nezasiahlo do majetkových a vlastníckych práv žalovaného a nariadením neodkladného opatrenia sa mu neprímerane neobmedzili jeho práva. V čase, keď povinné nehnuteľnosti nadobudol, si bol vedomý toho, že sa cez ne prechádza k oprávneným nehnuteľnostiam a skutočnosť, že ide o bývalý spoločný dvor. Dostatočne preukázal, že nariadenie neodkladného opatrenia v danej veci na základe konkrétnych - v návrhu tvrdených a podložených okolností, je dôvodné.

4. Žalovaný k vyjadreniu žalobcu uviedol, že žalobca žiadnym hodnoverným spôsobom nepreukázal pravdivosť svojich tvrdení. Opakovane uvádza iba nepravdivú a ničím nepodloženú skutočnosť o zamedzení prístupu na svoj pozemok. Nebol schopný predložiť jeden dôkaz preukazujúci existenciu akejkoľvek prekážky, ktorá by mu mala zamedzovať prístup k svojmu pozemku. Nevyvrátil pravdivosť listinných dôkazov (fotodokumentácie), ktoré predložil spolu s odvolaním, hoci je z nich zrejmé, že má neustále voľný vstup na svoj pozemok, z viacerých vstupov. V tejto súvislosti poukázal na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. L ÚS 358/2021 zo 6. septembra 2021. Predložil listinný dôkaz preukazujúci tvrdenie o plánovanej výstavbe Penziónu Nevín. Návrh na nariadenie neodkladného opatrenia považoval za donucovací prostriedok ku kúpe nehnuteľnosti, ktoré sa žalobcovi dlhé roky nepodarilo predať pre neprímeranú cenu.

5.1. Žalobca sa písomne vyjadril k vyjadreniu žalovaného. Uviedol, že žalovaný mu zamedzil v užívaní nehnuteľností v jeho vlastníctve je reálnym faktom. Svojich práv sa domáhal po tom, ako mu znemožnil prechod k oprávneným nehnuteľnostiam podaniami na príslušné orgány štátnej moci - podaním trestného oznámenia, na Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. Skutočnosť, že prekážka v užívaní existovala, podrobne uviedol a preukázal v samotnom návrhu. Pripustil, že prekážka v súčasnosti neexistuje. Dôvodom jej zániku nebola vôľa žalovaného, ale nariadenie neodkladného opatrenia. Žalovaný prestal so svojim protiprávnym konaním, ktorým mu zamedzoval k prístupu k jeho nehnuteľnostiam po tom, čo mu bolo doručené napadnuté uznesenie. Súčasný stav neexistencie prekážky nebol výsledkom neexistencie prekážky alebo vôle žalovaného, ale výsledkom povinnosti stanovenej mu zo strany súdu neodkladným opatrením. Neodkladné opatrenie je dôvodné a stále nutné, pretože to je jediný spôsob, ako žalovaného donútiť - na čas do rozhodnutia vo veci samej - aby mu umožnil prechod k nehnuteľnostiam. Odmietol, že cieľom návrhu bolo donútiť žalovaného ku kúpe nehnuteľností v jeho vlastníctve. Okrem toho dôkazy - architektonická štúdia - sú datované rokom 2007, žalovaný nikdy nepodal žiadosť o stavebné povolenie (ani podať nemohol, lebo túto nikdy nezrealizovanú štúdiu si dal spracovať iný subjekt ako žalovaný - a to spoločnosť NBM, s.r.o., ktorá je v súčasnej dobe už zrušená - je to zrejmé z obchodného registra.) O takýchto úvahách spoločnosti NBM, s.r.o. nemal žiadnu vedomosť. Obrana žalovaného je len účelová a klamlivá a nemá právny rámec ani skutkový základ.

6.1. K vyjadreniu žalobcu sa písomne vyjadril žalovaný. Opätovne dodal, že žalobca nemá a ani nemal zamedzený prístup k svojej nehnuteľnosti, pretože mal k dispozícii kľúče od vstupu do budovy zo Župnej ulice. Chodbu, ktorá sa využíva k prechodu na zadný dvor zamyká po 22:00 hodine. Robí tak z dôvodu ochrany svojho majetku, majetku nájomníkov, ochrany majetku pána M., ktorý nemá svoju nehnuteľnosť zabezpečenú. Nie je na mieste tvrdenie žalobcu o jeho snahe o znehodnocovať jeho nehnuteľnosť, pretože je v súčasnosti neobývateľná a bez pripojenia na inžinierske siete.

6.2. K oploteniu pozemku, uviedol, že pravdepodobne ide mobilné oplotenie, ktoré malo byť nainštalované zo strany majiteľa U.. W. B.. Toto oplotenie chcel zriadiť z dôvodu, že spomínaná osoba nedokázala za celé roky ohradiť svoje pozemky a tým zamedziť prístup cudzím osobám na jeho pozemok. Od tohto zámeru po podaní neodkladného opatrenia upustil, pretože nemá záujem financovať ochranu majetku pána M.. Namietal, že predložený dôkaz - časť zápisnice z výsluchu žalovaného je nezákonne získaný dôkaz, ktorý je vytrhnutý z kontextu. K architektonickej štúdii uviedol,

že ju dala vypracovať jeho spoločnosť NBM, s.r.o., kde bol jediným spoločníkom, čiže ide o jeho vlastníctvo, s ktorým môže voľne nakladať. Dodal, že má záujem o vyriešenie susedského sporu so žalobcom zmierom, žiadnym spôsobom mu nebráni k prístupu k jeho nehnuteľnosti, a ak by v súčasnosti nedisponoval kľúčmi od vstupu do budovy, je mu ich ochotný opätovne vydať.

7. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 zákona číslo 160/2015 Z.z., ďalej len „CSP“), po zistení, že odvolanie bolo podané stranou sporu v zákonom stanovenej lehote na podanie odvolania (§ 359, § 362 ods. 1 CSP) a zistení, že spĺňa náležitosti § 363 CSP, viazaný dôvodmi a rozsahom odvolania (§ 379, § 380 CSP), viazaný skutkovým stavom existujúcim v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie (§ 329 ods. 2 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), vec prejednal a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je potrebné zrušiť (§ 389 ods. 1 písm. b) CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

Podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

Podľa § 391 ods. 1 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci vec patrí.

8. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa svojím podaním označeným ako návrh na nariadenie neodkladného opatrenia doručeným súdu prvej inštancie dňa 13.07.2022 domáhal trvalej úpravy pomerov medzi stranami sporu, konkrétne uloženia povinnosti žalovanému strieť (umožniť) právo prechodu žalobcu a osôb odvodzujúcich od neho svoje práva cez časť pozemkov - parcely registra "C", parc.č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m² a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m², ktoré sú zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A., k stavbe - dom so s.č. XX, postavenej na parcele registra "C": parc.č. XXX/X v kat. úz. Y. A., zdržať sa akýchkoľvek úkonov, ktoré môžu žalobcovi a osobám odvodzujúcim od neho svoje práva, sťažiť alebo znemožniť prechod pešo cez časť pozemkov - parcely registra „C“: parc.č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m² a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m², ktoré sú zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A., k stavbe - dom so s.č. XX, postavenej na parcele registra "C": parc.č. XXX/X v kat. úz. Y. A., ako aj zdržať sa výstavby oplotenia na uvedených pozemkoch, či vykonania iných úprav znemožňujúcich alebo sťažujúcich prechod pešo cez časť pozemkov - parcely registra „C“: parc.č. XXX/X - zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m² a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie vo výmere XXX m², ktoré sú zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A., k stavbe - dom so s.č. XX, postavenej na parcele registra "C": parc.č. XXX/X v kat. úz. Y. A.. Zároveň navrhol rozhodnúť tak, že súd poučuje žalovaného ako stranu, ktorej sa týmto neodkladným opatrením ukladá povinnosť, že môže podať žalobu vo veci samej, ktorej právnymi následkami bude vedenie sporového konania v zmysle príslušných ustanovení CSP. Navrhol priznať mu nárok na náhradu trov konania voči žalovanému rozsahu 100%.

9. Pre prípad, že by mal súd za to, že neodkladným opatrením nie je možné zabezpečiť trvalú úpravu pomerov, navrhol nariadiť neodkladné opatrenie v tom istom znení a rozhodnúť tak, že uloží žalobcovi aby do 30 dní podal žalobu vo veci samej. Žiadal tiež priznať mu nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. K svojmu návrhu priložil plnomocenstvo a výpis z LV č. XX a LV č. XXXX, kat.úz. Y. A., fotokópiu mapy, mail zo dňa 04.04.2022 s podnetom adresovaným Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva a grafické znázornenie parc. reg. C, XXX/X zo dňa 12.07.2022. Následne súd prvej inštancie rozhodol napadnutým uznesením, ktoré je z dôvodu odvolania žalovaného predložené odvolaciemu súdu na prejednanie.

Podľa § 324 ods. 1 CSP, pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

Podľa § 325 ods. 1 CSP, neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

Podľa § 326 ods. 1 CSP, v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha. Podľa ods. 2 CSP citovaného ustanovenia, k návrhu musí navrhovateľ pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva.

Podľa § 327 CSP, ak návrh na nariadenie neodkladného opatrenia neobsahuje predpísané náležitosti alebo je nezrozumiteľný, alebo neurčitý, súd taký návrh odmietne, ak ide o také vady, ktoré bránia pokračovaniu v konaní; ustanovenia o odstraňovaní väd podania sa nepoužijú.

Podľa § 329 ods. 2 CSP, pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

Podľa § 336 ods. 1 CSP ak súd nariadi neodkladné opatrenie pred začatím konania, môže vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Súd túto povinnosť neuloží najmä vtedy, ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami.

10. V rámci civilného sporového konania je nariadenie neodkladného opatrenia možné iba na návrh a za splnenia zákonných predpokladov. Keďže súd rozhoduje v pomerne krátkej lehote podľa § 328 ods. 2 CSP a spravidla bez nariadenia pojednávania, bez výsluchu a bez vyjadrenia proti strany, z procesného hľadiska je zásadným determinantom obsah samotného návrhu. Náležitosti návrhu vymedzuje priamo § 326 CSP. Vo vzťahu k uvedeným predpokladom nariadenia neodkladného opatrenia pritom zákon výslovne vyžaduje, aby navrhovateľ uviedol opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená.

11. Civilný sporový poriadok exaktne vymedzuje obsahové náležitosti podania, a to jednak všeobecne v § 127 CSP a jednak osobitne pre jednotlivé druhy podaní; v prípade návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia v § 326 a 132 CSP. Bez ohľadu na skutočnosť, či má návrh na nariadenie neodkladného opatrenia povahu podania vo veci samej v zmysle § 123 ods. 2 CSP, alebo nie, musí nevyhnutne obsahovať všeobecné náležitosti žaloby. Tieto náležitosti vymedzuje § 132 CSP jednak odkazom na všeobecné náležitosti podania a jednak kumulatívne aj požiadavkou na označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh. Pokiaľ ide o všeobecné náležitosti podania ako takého, aplikuje sa § 127 CSP (súd, navrhovateľ, vec, účel, podpis a v prebiehajúcom konaní aj sp. zn.).

12. Ďalšie požiadavky na obsahové náležitosti žaloby je potrebné aplikovať na návrh na nariadenie neodkladného opatrenia s prihliadnutím na špecifiká tohto inštitútu. Označenie strán sa spravuje štandardnými pravidlami podľa § 133 až 135 CSP. Pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností sa ako zákonná náležitosť do značnej miery významovo prekrýva s osobitnou požiadavkou na opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená. V rámci všeobecnej požiadavky na pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností je však nevyhnutné náležite substancovať aj tie skutkové tvrdenia, ktoré síce bezprostredne neodôvodňujú uvedenú potrebu, ale sú rozhodujúce z iného dôvodu.

Z normatívneho znenia § 327 CSP vyplýva, že súd prípadné vady návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia neodstraňuje a ustanovenia § 128 a 129 OSP sa nepoužijú. Toto všeobecné pravidlo je však nevyhnutné interpretovať v nadväznosti na diferenciáciu medzi podaním vo veci samej a podaním, ktoré nie je podaním vo veci samej. Civilný sporový poriadok v § 123 ods. 2 ustanovuje, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia je podaním vo veci samej, ak to vyplýva z povahy veci. Inak ide vždy o návrh, ktorý nespĺňa kritériá podania vo veci samej.

Pre kontradiktórne konanie ovládané dispozičným princípom je charakteristická procesná zodpovednosť strany za obsah podania. Iba úplné, zrozumiteľné a určité podanie umožňuje súdu vecne vymedziť predmet konania a legitímnym spôsobom rozhodnúť prostredníctvom individuálneho aktu aplikácie práva. Súd nemôže z vlastnej iniciatívy aktívne dotvárať podanie strany alebo jej zástupcu. Obmedzí sa iba na posúdenie podania podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) a na prípadné odstraňovanie väd v zmysle § 128 a 129 CSP.

Z hľadiska právnej úpravy neodkladných opatrení je osobitne významné, či zistené vady návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bránia pokračovaniu v konaní. Negatívny záver vo vzťahu k tejto otázke znemožňuje súdu samotný návrh odmietnuť. Musí byť teda o ňom za daných okolností rozhodnuté štandardným spôsobom, a to vyhovujúcim alebo zamietavým výrokom súdneho rozhodnutia. Pokračovaniu v konaní bránia také vady návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, v dôsledku ktorých je návrh neprejednatelný. To legitimizuje postup súdu, ktorým návrh odmietne. Ide predovšetkým o vady všeobecných náležitostí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 326 v nadväznosti na § 132 a 127 CSP (napr. absencia podpisu, označenia osoby, proti ktorej má neodkladné opatrenie smerovať, vymedzenia, čoho sa navrhovateľ konkrétne domáha a pod.).

13. Účelom neodkladného opatrenia, je rýchla, i keď dočasná úprava právnych (nielen faktických) pomerov účastníkov, prípadne zabezpečenie výkonu existujúceho, hoci prípadne ešte nevykonateľného alebo očakávaného rozhodnutia (exekučného titulu). Jeho nariadenie predpokladá aspoň osvedčenie danosti práva (nároku) bez pochybnosti o potrebe predbežnej úpravy, pričom zásadne neprejudikuje práva a záujmy účastníkov riešené v konaní vo veci samej. Nariadenie neodkladného opatrenia je prípustné a opodstatnené vtedy, ak sa tvrdí a osvedčí, že sú tu právne vzťahy medzi účastníkmi, ak tieto právne vzťahy vyžadujú dočasnú úpravu, ak táto dočasná úprava je potrebná, ak sa v daných právnych vzťahoch medzi účastníkmi nevytvoril nenávratný stav a ak sa neprimeraným spôsobom nezasiahne do právnych vzťahov medzi účastníkmi konania. Neodkladné opatrenie je opatrením dočasným, ktorého trvanie je obmedzené a môže byť zrušené. Na nariadenie neodkladného opatrenia sú kladené požiadavky vyplývajúce z ústavného práva na súdnu ochranu. To znamená, že musí mať zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle. Zákonná úprava postupu pri nariadení neodkladného opatrenia vyžaduje, aby žalobca súdu preukázal, že je tu obava z ohrozenia výkonu súdneho rozhodnutia. Táto formulácia nedokladá, že by žalobca musel preukázať, že skutočne výkon rozhodnutia bude ohrozený, je však nutné osvedčiť okolnosti, ktoré svedčia o tejto obave. Okrem tvrdenia a osvedčenia právneho vzťahu sa vyžaduje tvrdiť a osvedčiť nárok alebo právo, ktoré je ohrozené. Neodkladné opatrenie pôsobí len do budúcnosti a je predbežne vykonateľné (vykonateľnosť od jeho doručenia pred jeho právoplatnosťou). Predbežná ochrana totiž nepatrí akémukoľvek právu, alebo nároku vyplývajúceho zo súkromnoprávneho vzťahu. Tvrdiť a osvedčiť treba také právo alebo nárok, ktorého porušenie alebo ohrozenie môže efektívne chrániť aj pred predbežným opatrením, nielen rozhodnutím vo veci samej. Pred nariadením neodkladného opatrenia súd vychádza z jeho vymedzenia uvedeného v návrhu a skúma, či je dostatočne dôvodný a ďalej skúma skutkové okolnosti vzťahujúce sa na rozsah navrhovaného opatrenia.

14. Súd prvej inštancie nariadil neodkladné opatrenie, ktorým žalovaného zaviazal strpieť právo prechodu a zdržať sa akýchkoľvek úkonov, vrátane výstavby oplotenia a vykonania iných úprav, ktoré môžu sťažiť alebo znemožniť prechod pešo žalobcovi a osobám odvodzujúcim od neho svoje práva cez časť pozemkov - parcely registra "C", a to cez parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX m² a parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX m², ktoré sú zapísané na LV č. XXXX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A., k stavbe - dom s.č. XX, postavený na parcele registra "C" parc.č. XXX/X, zastavaná plocha a nádvorie o výmere XXX m², zapísanej na LV č. XX pre obec Y. A., kat.úz. Y. A.. Zároveň súd prvej inštancie uložil žalobcovi, aby do 30 dní od právoplatnosti tohto uznesenia podal voči žalovanému žalobu vo veci samej. Z rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie zriadil neodkladným opatrením vecné bremeno právo prechodu cez časť pozemkov žalovaného. Nariadením neodkladného opatrenia rozhodol predčasne, bez splnenia základných zákonných podmienok pre toto nariadenie. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi odvolania žalovaného spočívajúcimi v nedostatočnej identifikácii práva prechodu cez jeho pozemky, nezaobieraním sa náhrady za zriadenie vecného bremena a možným iným prístupom žalobcu ku svojim nehnuteľnostiam.

15. Návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia nie je vykonateľný a súladný so zákonom. Súd prvej inštancie vôbec neskúmal, či je návrh žalobcu, ktorý premietol do petitu materiálne vykonateľným. V petite vymedzená a sformulovaná povinnosť strpieť (umožniť) právo prechodu žalobcu a osôb odvodzujúcich od neho svoje práva cez "časť" tam špecifikovaných pozemkov je neurčitá a nejasná. Žalobca nekonkretizoval o akú konkrétnu časť pozemkov sa má jednať, tieto žiadnym konkrétnym spôsobom nevymedzil. Odvolací súd poukazuje na stálu judikatúru týkajúcu sa vecných bremien.

15.1. Ak sa vecné bremeno zriaďované „in rem“ má na základe prejavov vôle účastníkov zmluvy týkať nie celej nehnuteľnosti, ale len jej časti, ktorá má mať v dôsledku toho odlišný právny režim, musí byť táto časť nehnuteľnosti v zmluve vymedzená tak, aby nedochádzalo k sporom o rozsah vecného bremena, a to nielen medzi priamymi účastníkmi zmluvy o zriadení vecného bremena, ale aj medzi všetkými neskoršími vlastníkami dotknutých nehnuteľností - bez ohľadu na to, kto bude v budúcnosti vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej a tiež v prospech ktorej sa vecné bremeno zriaďuje (porovnaj R 50/1985). V záujme toho je potrebné, aby takáto časť nehnuteľnosti bola v právnom úkone o vecnom bremene dôsledne lokalizovaná, identifikovaná a individualizovaná. Požadovaný stupeň určitosti prejavu vôle smerujúceho k zriadeniu vecného bremena k takto vyčlenenej časti nehnuteľnosti sa dosiahne, pokiaľ sa úkon vyhotovuje a formuluje na podkladoch jednoznačných, určitých a presne stanovených. Taký stupeň určitosti sa spravidla zabezpečí vtedy, keď je právny úkon o zriadení vecného bremena vyhotovený za použitia geometrického plánu, ktorý tvorí súčasť tohto právneho úkonu (rozsudok NS SR sp.zn. 3Cdo 29/2009 zo dňa 30.06.2010).

15.2. Ak vznikne spor o rozsah a spôsob výkonu práva cesty, potom žalobný návrh, že „sa ukladá povinnosť umožniť žalobcom strpieť výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu práva cesty“ nie je určitý. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu cesty možno totiž vykonávať rôznymi spôsobmi a v rôznu dobu (dennú či ročnú a pod.). Uložením povinnosti strpieť výkon práva cesty v tomto prípade nemôže byť spor odložený. Súčasťou žaloby musí byť vymedzenie rozsahu a spôsobu výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, ktorého ochranu žalobca žiada; pokiaľ toto určenie zo žaloby nevyplýva, je potrebné viesť žalobcu k jej upresneniu (naviac formulácia výroku rozsudku súdu prvého stupňa, pokiaľ sa ňou ukladá žalovaným povinnosť „umožniť žalobcom ... strpieť výkon práva ...“ stráca zmysel) (rozsudok NS ČR sp.zn. 22 Cdo 60/2008 zo dňa 17. februára 2009).

15.3. Vecné bremeno musí byť vo výroku (a tiež v žalobe) označené natoľko určito, aby rozsudok mohol byť vykonaný v exekučnom konaní. Ak sa poskytuje ochrana výkonu vecného bremena k časti nehnuteľnosti, vyznačuje sa táto časť pozemku na geometrickom pláne, ktorý je potom súčasťou výroku rozhodnutia; ak je však rozsah vecného bremena vzťahujúceho sa k časti nehnuteľnosti vymedzený vo výroku rozsudku slovné úplne určite, nejde o rozhodnutie chybné. Pokiaľ by takto (neurčito) vymedzené vecné bremeno bolo zriadené, mohli by vzniknúť spory o jeho rozsah (uznesenie NS ČR sp.zn. 22 Cdo 2131/2004 zo dňa 06.12.2004).

16. Žalobca požadoval právo prechodu cez časť pozemkov. Nikde v návrhu neuviedol, že žiada právo prechodu cez budovu. Z odvolania žalovaného a následného vyjadrenia žalobcu sa javí, že právo prechodu by malo byť zriadené aj cez budovu vo vlastníctve žalovaného. Výrok napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie je neurčitý, pretože chýba rozsah a spôsob výkonu práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Vecné bremeno musí byť vo výroku označené natoľko určito, aby mohlo byť rozhodnutie vykonateľné v exekučnom konaní. Odvolateľ - žalovaný správne namietal, že žalobca mal právo prechodu vymedziť geometrickým plánom, ktorý by vymedzil kadiaľ by bolo umožnené prechádzať žalobcovi cez nehnuteľnosti žalovaného, prípadne identifikovať právo prechodu tak aby bolo zrejmé, k akej konkrétnej časti nehnuteľnosti sa vzťahuje. Z podania žalovaného vyplýva, že uzamyká bránu a kľúče dal žalovanému. Žalovaný túto skutočnosť popieral, potvrdil, že v súčasnej dobe neexistuje žiadna prekážka brániaca mu v užívaní nehnuteľnosti, pretože žalovaný rešpektoval neodkladné opatrenie. Pre rozhodnutie odvolacieho súdu je rozhodujúci stav v čase vydania neodkladného opatrenia, preto následné vyjadrenia strán o odstránení prekážky a súčasného správania strán je irelevantné. Odvolací súd opätovne poukazuje na rozsudok NS ČR sp.zn. 2 Cdon 1457/96 zo dňa 26.02.1999).

„Vlastník môže zriadiť bránu. Nebráni výkonu vecného bremena, ak odovzdá kľúč od brány (rozsudok NS ČR sp.zn. 2 Cdon 1457/96 zo dňa 26.02.1999).

17. Súd prvej inštancie sa rovnako nezaoberal ani otázkou, či by mala byť za takto uloženú povinnosť žalovanému priznaná peňažná náhrada. NS SR v rozhodnutí 4 Cdo 26/2020 z 29.07.2020 v závere uviedol: „Absencia výslovnej zákonnej úpravy poskytovania náhrad za zriadenie vecného bremena formou neodkladného opatrenia, nutne neznamená, že náhrada nemá byť poskytnutá. Nie je totiž

vylúčené, aby taká náhrada bola poskytnutá na základe priamej aplikácie čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 20 ods. 4 ústavy.

18. Na základe vyššie uvedených skutočností odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec súdu prvej inštancie v súlade s § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

19. Súd prvej inštancie rozhodne o náhrade trov odvolacieho konania v novom rozhodnutí vo veci (§ 396 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).